

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Agnoskace jako důkazní prostředek v trestním řízení

Dokazování představuje jednu ze stěžejních částí trestního procesu, jehož cílem je objasnění (zjištění) skutkových okolností pro přijetí rozhodnutí ze strany orgánů činných v trestním řízení. Těžiště dokazování přitom spočívá v hlavním líčení, které vede nalézací soud jako soud I. instance. V tomto smyslu není účelem trestního řízení odsouzení obžalovaného, nýbrž právě řádné objasnění (zjištění) skutkových okolností a vydání spravedlivého rozhodnutí. Takovým rozhodnutím přitom může být odsouzení obžalovaného, ale rovněž tak jím může být zproštění obžaloby anebo zastavení trestního stíhání, apod.

Popsaný princip současně přímo vyplývá z textace zákona, když podle § 1 odst. 1 věta první zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád (dále jen jako „trestní řád“ či „TŘ“), platí: *„Účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.“* Je taktéž kontinuálně zdůrazňován soudní praxí, kdy např. z nálezu Ústavního soudu ze dne 3. 11. 2004 ve věci sp. zn. II. ÚS 268/03 se z tohoto pohledu podává: *„Účelem trestního řízení není jenom spravedlivé potrestání pachatele, nýbrž i „fair“ proces, který je nevyhnutelnou podmínkou existence demokratického právního státu.“*

Důkazní břemeno nese a tím, kdo je povinen prokázat obviněnému (obžalovanému) vinu, je stát (orgány činné v trestním řízení). Tento tak odpovídá za provedení náležitého dokazování. Jde o požadavek, který vychází z principu presumpce nevinny a z něj vyvěrajících subprincipů (včetně zásady *in dubio pro reo*), jak se ostatně opakovaně vyjadřuje i kupř. Ústavní soud.[\[1\]](#)

Předmět a rozsah dokazování v rámci trestního stíhání[\[2\]](#) obecně stanovuje § 89 odst. 1 TŘ, podle kterého je třeba dokazovat zejména: *„a) zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin, b) zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek, c) podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu, d) podstatné okolnosti k posouzení osobních, rodinných, majetkových a jiných poměrů obviněného, e) podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a bezdůvodného obohacení, f) okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.“*

Citované ustanovení § 89 odst. 1 TŘ navazuje na obecné vymezení rozsahu dokazování podle § 2 odst. 5 TŘ,[\[3\]](#) přičemž další konkretizace je provedena podle povahy věci a podle probíhajícího stádia trestního řízení. Z tohoto důvodu je v předmětném ustanovení „toliko“ demonstrativní výčet dokazovaných okolností („zejména“), další takové okolnosti vyplývají např. z § 126 písm. b), d) a e) TŘ,[\[4\]](#) tj. *„zda skutek má všechny znaky některého trestného činu, zda je obžalovaný za tento skutek trestně odpovědný, zda trestnost skutku nezanikla.“*

Obecné vymezení okruhu důkazních prostředků, které slouží v trestním řízení k dokazování skutečností, které jsou jeho předmětem,[\[5\]](#) pak zakotvuje § 89 odst. 2 věta první TŘ. Podle tohoto zákonného ustanovení platí: *„Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání.“* Jedná se o demonstrativní výčet důkazních prostředků („zejména“), resp. těch důkazních prostředků, se kterými se lze v rámci trestního procesu setkat nejčastěji. Další důkazní prostředky

jsou pak definovány především praxí.

Je jistě žádoucí, že zákon (trestní řád) nelimituje rozsah důkazních prostředků sloužících pro objasnění (zjištění) skutkových okolností nezbytných pro přijetí rozhodnutí. Umožňuje tak soudní praxi, popř. i literatuře, zohledňovat rozličné situace či reagovat na vývoj technologií a pokrok obecně. Na druhou stranu současně v důsledku této konstrukce bezpochyby klade na výklad dotčeného ustanovení § 89 odst. 2 věta první TŘ, který je utvářen a precizován typicky soudní praxí, zvýšené nároky, a to stran jednoznačného definování dalšího, resp. nového, tj. trestním řádem výslovně neupraveného, důkazního prostředku, jakož i toho, aby takovému důkaznímu prostředku byla přisouzena odpovídající důkazní hodnota.

Jedním z důkazních prostředků, který se v praxi objevuje a který současně trestní řád výslovně neupravuje, je tzv. agnoskace. Agnoskací, jak vyplývá např. z usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 2. 2003 ve věci sp. zn. II. ÚS 2/03, je potřeba rozumět **způsob ztotožnění osoby, popř. věci, v trestním řízení, resp. v rámci hlavního líčení, kdy poznávající osobě je za účelem identifikace ukázána jen jedna osoba, popř. věc.**

Agnoskace se přitom jako důkazní prostředek v trestním řízení počala užívat jednoduše vzniklou praktickou situací. Bylo zároveň snahou v rámci obhajoby obžalovaných existenci agnoskace jako důkazního prostředku zpochybňovat či znevažovat, nicméně Ústavní soud se **ke konformitě** tohoto důkazního prostředku (byť jej trestní řád nezná) s ústavně zaručenými právy vyjádřil již opakovaně, kdy agnoskaci jako důkazní prostředek **připustil a akceptoval** tak jako další způsob ztotožnění osoby či věci v trestním řízení. Takto zaujatý právní názor Ústavního soudu je vyjádřen vedle již výše zmíněného usnesení ze dne 25. 2. 2003 ve věci sp. zn. II. ÚS 2/03 i kupř. v usnesení stejného soudu ze dne 30. 8. 2011 ve věci sp. zn. IV. ÚS 1335/11 anebo v usnesení ze 24. 3. 2014 ve věci sp. zn. I. ÚS 2414/13.

Často bývá agnoskace vzhledem ke svému vymezení a povaze připodobňována k rekognici (lze se setkat i s tím, že se jedná o rekognici v užším slova smyslu), kterou jako typový důkazní prostředek upravuje trestní řád ve svém § 104b. Smyslem rekognice je (zjednodušeně) znovupoznání osob anebo věcí. V praxi se přitom preferuje rekognice *in natura* a teprve tehdy, pokud nemůže být tato provedena, se přistupuje k rekognici podle fotografie.

Ústavní soud nicméně zdůraznil, že **agnoskace kvalitu důkazního prostředku rekognicí nemá**. Tento závěr Ústavní soud přijal již v usnesení ze dne 7. 3. 2006 ve věci sp. zn. III. ÚS 542/05. Svě náhledy pak rozvinul kupř. v nálezu ze dne 3. 4. 2018 ve věci sp. zn. III. ÚS 3579/17, v němž podrobněji vyložil (s přihlédnutím k okolnostem posuzovaného případu) argumenty, pro které agnoskaci nelze přiznat kvalitu důkazního prostředku rekognicí, a z něhož se v tomto směru podává: *„Poznavající je totiž postaven do situace, v rámci které jsou účastníkům již přiřazeny určité role, přičemž nemá možnost volby z figurantů. Jestliže pak je agnoskace prováděna až poté, co jí předcházela rekognice, je její důkazní význam ještě výrazně omezenější, neboť paměťová stopa poznávajícího je v takové situaci ovlivněna dříve ukázanými osobami (či jejich fotografiemi). V posuzovaném případě je navíc třeba zohlednit, že agnoskace u hlavního líčení proběhla poté, kdy byl stěžovatel poškozenému ukázán nikoliv jednou, ale hned dvakrát v rámci úkonů přípravného řízení (rekognice podle fotografií a rekognice in natura). Tato skutečnost zajisté ještě více zeslabuje důkazní sílu agnoskace jakožto usvědčujícího důkazu. A konečně skutečnost, že ani v rámci agnoskace u hlavního líčení, kdy byl stěžovatel poškozenému ukázán orgány činnými v trestním řízení celkem potřetí, si poškozený nebyl jist, zda-li je stěžovatel totožný s osobou pachatele loupežného přepadení (pouze jej jako možného pachatele nevyloučil), pak snižuje důkazní hodnotu celého úkonu téměř na minimum.“* K takto prezentovaným závěrům se Ústavní soud přihlásil i ve svém nedávném rozhodnutí, a to v nálezu ze dne 5. 1. 2021 ve věci sp. zn. III. ÚS 928/20.

Agnoskaci je tudíž s ohledem na výše popsané skutečnosti nutno považovat za další možný důkazní prostředek, který mohou orgány činné v trestním řízení, popř. i obžalovaný (obhajoba), využít za účelem náležitého objasnění (zjištění) skutkových okolností nezbytných pro učinění rozhodnutí. Vzhledem k důkazní síle, kterou tomuto důkaznímu prostředku soudní praxe (zejména na úrovni Ústavního soudu, jak je výše popsáno) přisuzuje a která odpovídá povaze a vymezení tohoto důkazního prostředku přijatých soudní praxí, lze nicméně podle našeho názoru jednoznačně dedukovat, že se bude jednat o důkazní prostředek spíše podpůrného charakteru, tedy důkazní prostředek, u něhož bude potřeba, aby jej v konkrétním případě podporovaly i další důkazy. Jinými slovy, evidentně nepůjde o důkazní prostředek, který by mohl, měl-li by vést k odsouzení obžalovaného v souladu se zákonnými principy trestního procesu a principy právního státu vůbec, zůstat osamocen.

Mgr. Ester Šamajová,
spolupracující advokátka

[HSP Partners advokátní kancelář v.o.s.](#)

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 734 363 336
e-mail: ak@akhsp.cz

[1] Srov. např. nález ze dne 5. 1. 2021 ve věci sp. zn. III. ÚS 928/20.

[2] Tzn., v části trestního řízení po zahájení trestního stíhání ve smyslu § 160 odst. 1 TŘ.

[3] Podle tohoto zákonného ustanovení platí: „Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu. V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede. V řízení před soudem státní zástupce a obviněný mohou na podporu svých stanovisek navrhopvat a provádět důkazy. Státní zástupce je povinen dokazovat vinu obžalovaného. To nezbavuje soud povinnosti, aby sám doplnil dokazování v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí.“

[4] Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1308 - 1394.

[5] Stejně jako poznámka pod čarou č. 4.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)